

КОЛХОЗДАРДА ТУДУГ АЖЫЛЫ—ЧУГУЛА СОРУЛГА

Тудуг ажылын боттуг удуртур

Колхозчуларын сууржуу амьдралына кирер айтыр бистиң областтың колхозтарынын өң чугула сорулганын бирөөн болуп турар. Илдың түрбүз, Улут-Хем районуну колхозтары тудуг ажылын пиланы чыг-бүргө-ле сүөтпей, ол ажылды ала-чагараашкыч киирп, ону хөрекке албайн турар. Чокта чаз болуп өрткөн тудугчуларын чөвүлөт хуралы районуну партия болгаш совет органдарынын талаанын тудуг ажылын боттуг удуртпайн турарын толаргай айткан.

Район 1954 чылда планатынган тудуг ажыларын күөсөдир талазы-биле областтың бүгү-ле райондарынын өң-өң алаанда чоруп турар. Эрткен чылын тудуг ажылын белеткөөрүнүн планын район чүгө 56 хуу, а ону тудуг шөдүгө сөөртүп — 38 хуу күөсөткөн. Оң уламчыдан районуну колхозтары 140 чурталага бажынары тудур турган, чүгө 10 бажынын тудуп алган. Бүдүрүгөнүн 24 тудугуларын 6-ың, кубурга-амыдыралдын 5 бажынарынын чүгө 3-жү тудугуна болуп турар.

Коммунист партия болгаш совет чазы тудуг ажылын калбартып, колхозчуларын өгөдөрчө чыгып, чырык, кубуртуруп бажынарыне кирерин дөш бистип областтың колхозтарында улуг дузалычын чедирип турар. Улут-Хем район өрткөн чылын чурталага бажынары тудурынга 100 муң рубль түнүг чөвүлүн чүгө 78 муң, а мал кажаалары тудурынга 368 муң рубль түнүг чөвүлүн чүгө 38 муң рубль алыган. Мычурин аттыг колхоз 7 муң рубльдин чыгызын-даа ажылдаган, Ленин аттыг колхоз 10 муң рубльдин чүгө 5 муң, Сталин аттыг колхоз 14 муң рубльдин чүгө 7 муң рубль алыган болуп турар.

Мал кажааларын тудуры районда баала күөсеткөн. Илдыңгы Калың аттыг, Жданов аттыг, «Партиянын XIX съездин» болгаш Сталин аттыг колхозтары мал кажааларын тудуу күөсеткөн. Ол колхозтарда каала чок маллар дыка көп. Сталин аттыг болгаш «Партиянын XIX съездин» колхозтарда төрүрү инектер дапкын кажааларга турган берилп, ара-салыр чорутарга таварып турарлар.

Районда тудуг ажылың багай чоруп турарын чүчү-биле тайыбырлар болуру? Районда партия органдары, совет болгаш көдө ажыл-агыйнын органдары тудуг ажылын үлөтөй, ол ажылды боттуг удуртпайн турарына партия-политикти болгаш организастыг ажыларын кошпатынчы-биле тайыбырлар хөрек. Тудугчулар ортузунга агитас-массалыг ажыларын кошпатып, беседа, солун номчулганын болгаш янзы-бүрү жөргүзүг агитациянын колхозтарда партия органдарынын багай организастап турарлар.

Болгаштарда тудуг бригадаларынын составын быжыгалаар хөмөгөдөр чамдык колхозтарынын баштаар чөдөр, иңда партия организастагы алабай, харын тудуг бригадаларында чамдык тудугчуларын өскө ажылдары, чартыктыр чорутар бар болуп турар. Чамдык колхозтарынын даргалары тудуг бригадаларын удуртпайн турар. Чижээ, Калың аттыг колхозтун даргазы эш Чан-оол тудуг ажылынга сатып салбас, тудугчуларын материалдык чагай байлашкы экижидер талазы-биле боттуг хөмөгөдөр алабайн турар. Малденков аттыг колхоз тудуг бригадаларында ажылдары-биле 80 кишини даның бөүгөөр үскөн. Хөрек кырында тудугга чүгө 25—35 кишилер ажылдан турган. А иңчаарга тудуг бригадаларында ажылдаа чөгүрү кишилерден 45—55 кишини колхоз баштаар чөдө өскө ажылдары чартыктырп турган. Оң уламчыдан колхозтун тудуг планы чыг бүрү күөсетинмейн турар.

Районуну тудугчулар хуралында өлөрөөн четпестерин партия, совет органдар азылтып өргөш, 1955 чылда районда тудуг планын күөсөдир, оң шынарын экижидер дөш практиктик хөмөгөдөр алыр хөрек. Бо чылын колхоз бүрүзүгө тудуг планын күөсөдир хамыктың мурнунда тудуг ажылын тудуг кылар шөдөгө бүрүн сөөртүп чедирген турар ажурлар.

Болгаштарда тудуг ажылынын темпизин дүргөдөдир болгаш оң шынарын экижидер чокта чаз ССРЭ-нин Көдө азыл-агый министрствозунуң башынаын тудугчуларга чаз күш-ажылы төлөвирин колхоз бүрүзүгө чөгүрү ажылдарын өргөдө чүгө. Тудугчуларын стажин, мергежлин барымдалап, оларга азыл төлөвирин сапал бээр-биле калы бөдүрө ажыл норманын азыр күөсеткөөр хөмөгөдөр төлөвирин тыскырын тудуг бригадаларынын бригадирлери боттандырар хөрек.

О. ОХЕМЧИН.

Колхозтун тудуг бригадаларында

Ленин аттыг көдө ажыл-агый артелин чылын тудуг планын доолур күөсеткөн болгаш, Улут-Хем районда ол талазы-биле дөш колхозтарынын бирөөн болуп, элөөн чугула тудугуларын ажылдага кирер. Бо чылдың бүдүрүгө планында көртүнгөн тудугуларын чөгүрү өйүндө кылын алыр дөш белеткөө ажыл амгы үскө улам калбарып турар.

Колхозтун төвүнөн 35 километр ырак Сенек деп чөдө эш Лопсан-оолга учуртуган 26 киши тудуг мяхы белеткөө турар. Бригада сонгудалар хүнүгө чедир муң кубометр мяхты кезип чөгүмүшан, тудуг участкагын сөөртүп алган турарын хүлээген.

Бригада январынын төнчүзүгө чедир 690 кубометри белеткөө, оон иштинден 350 кубометри черин агында мөңдөп чытган. Колхоз баштаар чөдө ук бригадала «ГАЗ—51» автомашинаны (чолочанын Николай Верилков) быжыгала берген. Сөөгү хүнере суура 168 кубометр мях эккен дүжүргөн, сөөртүгө соксаал чок уламчылап турар.

К. ДОРЖУКАЯ.

Тудугчуларын чедишкени

ЧЫРАА-БАЖЫ. (Телефон-биле). «Коммунистче орук» колхоз эрткен чылында бүдүрүгө планында көртүнгөн тудугуларын чөгүрү өйүндө кылып алырынын белеткөөчү улуг кичээгейин салып турар. Колхоз баштаар чөдө тудуг мяхы белеткөөрүнө 15 кишини тускай бригаданы дерин чоруткан, белеткөөчү мяхты тудуг участкаларыне сөөртүгө 24 шанактыг азылтары база быжыгала берген.

РФСР-нин Дөш Советинин болгаш амыкч чоннар депутаттарынын чөдө чөдө Сөөрткөн сонгудаларында алдар болгаш социалист чарыштын түнөвүнө бригадала болууну кылары

Колхозтун тудуг бригадаларында шунту 60 киши бар, олардан 25 киши Тагыр-Шени санында мях белеткөөчү ажылдап турар. Бо чылдың бүдүрүгө планында көртүнгөн тудугулар бөүгөөр 2500 кубометр мях хөрек, ол материалды февраль 1-ге чедир шунтузун кезип белеткөө, оон 1250 кубометри машина орунда сөөртүп чытган.

Сонгудалар хүнүгө уктуштур бригада толаргай хүлээгелерин алган, чүгүдүтүг ажылдап турар. Белеткөөчү чондунган мяхтан 1250 кубометрин февраль 27-ге чедир тудуг участкагын өскө алган турар, ол ажылда 30 шанактыг азылтарын, 1 автомашинаны быжыгала берген. Суура 35 бызаңчылар ажылдап турар, олар амгы кылып этегиин дарганнар бажынын, продукту кылын болгаш хөвү турлаанда ишти чуртталгага 2 бажынарын кылып турар.

Тудуг мяхынын белеткөө

Чөөн-Хемчик районда «Большевик» колхоз бо чылдың бүдүрүгө планында көртүнгөн тудугуларын чөгүрү өйүндө кылып алырынын белеткөөчү улуг кичээгейин салып турар. Колхоз баштаар чөдө тудуг мяхы белеткөөрүнө 15 кишини тускай бригаданы дерин чоруткан, белеткөөчү мяхты тудуг участкаларыне сөөртүгө 24 шанактыг азылтары база быжыгала берген.

РФСР-нин Дөш Советинин болгаш амыкч чоннар депутаттарынын чөдө чөдө Сөөрткөн сонгудаларында алдар болгаш социалист чарыштын түнөвүнө бригадала болууну кылары

М. ЧАДАМБА.

Индияга металлургия заводу тургузар дугайында совет-индий дугуржулга

Совет болгаш индий талаларын төлөкчилеринин аразыга Деинге болган чугулаажымыштарынын чедишкенин доолуганынын түнөвүнө, чылда 1 миллион тонна каң үндүрү күчүдүг бүрүн дериг-хөресселди металлургия заводу Индияга тудуп бээринин болгаш ук заводтун күчүгүн калбартырын хандырамынын дугайында ССРЭ-нин чазы-биле Индиянын чазанын аразында дугуржулгага 1955 чылдың февраль 2-де ат салдыган.

Ук завод болза, хайыдырар чөдө, дөмнатыг чөдө, кан кудар, прокат кылар чөдөдөр, агломерацияг дерилтөө болгаш өскө-даа дузалар чөдөдөр база тудугуларын тургустунар.

Хайыдырар 3 батареалар, 2 домна сууту, 2 мартен сууту болгаш бажынын составтыг заводтун баштайгы ээлчө 1958 чылдың төнчүзүгө ажылдага кирген турар ажурат, иңчаарга артык чөдөдөр—1959 чылдың төнчүзүгө чедир доор.

Дугуржулганы бөүгөөр совет организастаар төлөвөл ажыларын күөсөдир турар болгаш өргөсөк чугула дерилшкенине белеткөө, Индияга чорудар база дерилшкенин иштеп тургузар болгаш ажылдага кирер-биле калы, заводтун тудушкунууну техниктик удуртулганын боттандырар апар.

Заводту төлөкчилер-биле, тудуры-биле болгаш ажылдага кирер-биле холбашкан ажыларын боттандыра-биле совет организастаар чөдөр саныг тускай өртемниглерин Индияга чорудар, а ол

мывкаш индий амыкчылары Индияга болгаш Совет Экиелине өөдөрчип боттунга алыр. Оон анда ССРЭ-де металлургия дерилшкенине белеткөө турар металлургия заводтары-биле болгаш бүдүрүгелери-биле танырар артык индий тускай өртемниглерге бээр.

Металлургия заводуну тудушкунууга хөрескөөр дерилшкенине болгаш материалдарын кезектерин бүдүрүгө индий үлөтүрүп максималдыг ажыларын дугуржулгага баш улур көргөн. Заводтун тудушкунууну административтиг удуртулганын индий организастаар талазын боттарынын холонуга алыр, белеткөө ажыларын боттандырар, материалдар болгаш ажылчын күчү-биле тудугу хандырар.

Завод тудушкунуу-биле холбаштыр Совет чазы Индиянын чазыга чыг түндүгү 2,5 хуу үлөтүгө чыг түндүгө деңгүн 12 чыл дугуржулга төлөр хуу-саалыг чөвүнө тыгмыскал. Чөвүнүн төлөвүн индий национал валюта-рунун биле кылар.

Дугуржулгага совет таладан ССРЭ-нин Индияга амыкчы М. А. Мельников, индий таладан—Индиянын бүдүрүгө министрствозунуң чазы секретары Керра ат салган.

Совет Экиелинин дузалычын-биле Индияга металлургия заводу дериг дугайында дугуржулга болза, ий чурттарынын аразыга бот-боттунга ажыктыг экономиктик харылдааларын хөгжүдөрүн хөдөөгө чугула салымыш болур.

АКШ-тын ыраккы Чөөн чүкте агрессия чорудулгаларын хөй-ниити буруу шаап турар

ДЕЛИ. АКШ-тын чазанын Кылат Улус Республиканын иштик хөдөөдөрүгө каржыр база чанайшкычларын Тайваньны хөдөөдөрүгө шалтыг ажураттыр чаз орадаажымышканы холбаштыр индий парламента дүрүзүнүн илдерин турар. «Стейтсмен» солун америка далгаарлашкынын «бүгү дөдөгө байланын улам-ла бакырлап турар талаларынын бирөөн» деп алап турар.

АКШ-тын Тайвань өңүндө үлөдөгилерине хамараштыр солунунуң бижил турары болза: «америк дөш 6 муң миль чөдө турар ортузутардан үскөрүтү «Каттышкан Штаттарга кызын» кылар бээр ажурат деп АКШ-тын төлөкчилер парламента боттукан турар. Найралдыг өскө күрөң оң өрмөктөрдөн 25 миль ажык чөдө турар ортузуту контролдоп турла Кылатка

кандыг кызын тудуп болуруу мичаш.

ХЕЛЬСИНКИ. «Суомен Сосалидемократти» солунун даштыкы политика хайыраакчыны Ованто Кылат Улус Республикка хамараштыр АКШ-тын политикаын буруу шаап турар. Кылатка хамараштыр болууну «адептиг» политика-биле Кылаткан Штаттар боттунга хоралыг чугула болу кылып, болууга улур чүгө Кылаттын үлөтүн өскө, харын Азиянын өскө-даа чурттарынын улустарын хайнытырып, боттуга улуг кыдат рыноктун хаап турар болгаш улустар аразынын чурталаан дөш чурат.

Тайвань болза, «Кылатка хамараштыр болган анаа хамараштыр оон өскө тайылырын тывары берге» деп Ованто демдегеп турар.

(СЭТА).

Англи ажылчы чоннар Ыраккы Чөөн чүкте америк агрессияга удурлангып турарлар

ЛОНДОН. Кылат Улус Республиканын хамараштыр америк агрессия планнага англи ажылчы чоннар удурлашкынын калбартып турар. Болууну хүрөөлөңдө 55 муң кештигер санааттын турар, автомобиль бүдүрүгелерин амыкчыларынын национал профэвклидин күөсөдир комитети, Ыраккы Чөөн чүккө америк шериг планнарын кандыг-даа янзы деткөвирден англи чазы шиттиривин-биле өйгөзүлөр негеп турар резолюцияны хүлөп алган. Ол резолюцияны парламента бүтү кештигерине чорудуп берген. Ол резолюция профэвклидин кештигерин Кылаткан Штаттарын Кылат хөдөөгө түргүчүлөшкөн турар чөсөвтиг ин-

тервенциянын дүрүзүнүн-биле хайыраакчылар деп демдегеп.

Хөдөөрү сонгулда округтун дефобриеттиг организастыг болууну резолюцияга, партиянын национал күөсөдир комитети Ыраккы Чөөн чүккө байдал дугайында шиттиривин буруу шаап көрдөгөн кызын дөш негедө кылып турар. Ланкаширдин демир орутучуларынын национал профэвклидин салыры парламентагы кештигер Шюкросса кылат чоннун хөдөөгө өскө күрөңдөрүн талазын кандыг-даа холгаарлашкын турбас ажурат» деп демдегеп турар резолюцияны чоруткан.

(СЭТА).

Япониянын ажыл-хөреки бөдүктери ССРЭ-биле садыг харылдаанын калбартыры дөш туржуп турар

ШАНХАЙ. Япон радионуң дындап турарын бөүгөөр азырга, Япониянын азыл-хөреки бөдүктеринин көсүк төлөкчилери февраль 2-де бирч чөвүлөт хуралды кылган, анаа Япония-биле ССРЭ-нин аразында садыг харылдаанын хөгжүдөр дугайында айтырылганын чугулаашканын, Япония биле Совет Экиелинин төлөкчилери кирешкен экономиктиг чөвүлөт хуралды чындыларынын чөдөп алыр дөш илөпкөй, бажынын кылырын чөвүлөт хуралдын кирешчилери демдегелер.

(СЭТА).

Редакторнуң ораманчысы М. Л. ДЕЛЕГ.

Колхозтар башгаар черлери!

Бөдө ажыл-агый култураларынын эки-түрө страхованиянын керөөлөрүн чарылар!

Долуулар, чайыктан, шуургандан, сооктан, үскөн болгаш бойдустан өскө-даа чыгар болур чорутарында тараа алыр азы баксыраар таварында күрөтрах тогаракты страхование бөүгөөр өгүлдү бер.

Бөдө ажыл-агый култураларынын тарылганын эки-түрө страхованиянын керөөлөрүн чарылар Күрөстрахтын органдары чызын чыгып тарып тараа култураларынын тарылганын чедир он хонун четпейн турар соксадыр.

Страхование керөөлөрүн чары-биле Күрөстрахтын инспекцияга барынар.

Күрөстрахтын өргөвүн.

Таңды районунуң школаларында

Таңды районунуң хөй-төй башкылары бажынын дуржулгалыг мергежичилери болуп, башкылап турар өртемнигине болгаш учуртун турар кызматарына өөредилге кичиригелерин ажылдык бедик түнөвүн чедип ат турарлар.

Оларга Балгазында эштер Попеляева, Бутаева, Сосновкада эш Иванова, Элегесэ эш Санчат-оол, Хөвү-Алында эш Евдокимова, Бай-Хаакта эш Главатских, Бай-Хаак МТС-тиң эге школаларында эш Ямскова, Мезегейде эш Сорочина болгаш өскө-даа башкылар хамараштыр. Олар орукту шин организастап, урук планын толаргай-биле чозаалып ап, өөредилге программанын материалдарын уругларга балдингир дегеренгей-биле тайыбырлап, оларга ханы болгаш быжык бажынын шигээттер дөш чүткүдүтү азылдып турар.

Оң-биле чөргөштер школаларынын өөредилге кичиригелерин ажылдарында улуг четпестер барын чартык чылдың өөредилге түнөвдөрү көргүскөн. Чижээ, өөредилгенин шынарын Хөвү-Алында чөдө чыл школалыг 77,2 хуу, Владимировканың — 80,4 хуу, Кочетовтун — 84,7 хуу, күөсеткен. Балгазын ортумак школаның V класынын 16 өөреникчизинден 5 өөреникчи, Хөвү-Алынын V класынын 24 өөреникчизинден 12 өөреникчи багай демдектиг өргөнгөн. Ол болза башкылар күс-түс өртемниг бажыларын шынарын бедилерин болгаш политикага өөредилгелерге ам-даа кошкык кичээгейин салып турары-биле тайыбырлаптар. Оң-биле кады башкылар боттарынын ажы мергежлин сайырадырычы, политиктиг билин бедилеринче согурулары чазы дөдөгө тургусканын айтыр хөрек.

Районунуң чамдык школаларынын удуртучулары школынын ажыл-чорудулганынче организастаар хөмөгөдөр четпес тургускан. Кочетов, соокто Элегесэ, Бай-Хаак чөдө чыл школалары школа чанын дуржулга участкагын кичээгейин салбаан, оң учурунун участкагын дөдөгө четпес, ажыл-чорудулганын организастыг өскө болуп турар. Школаларда бажыларын методтук катгыжышкынары багай ажылдап, үлөдөрлү бажыларын ажы дуржулганын негертпейн турар болгаш оларын аразында ажы уруктары, таныдылга азылдарын организастап турар.

Школа директорларынын (эргелекчелеринин) талазында бажылар ажылдыг тахнадагы четпес тургускан.

С. ТУШКОВ.

Чоннуң негелде-хомудалдарын шиттирлээринче кичээнгей салыр

Совет албан черлеринин ажыл-чорудулганында кандыг-даа четпестерге хамараштыр чоннун хомудалдарын хынап көөрүчө улуг кичээнгей салыры чугула сорулга болуп турар.

Негедө болгаш хомудал бүрүзүн кичээнгей-биле көөр, ону дүргөн болгаш шын шиттирлээр чорук бүдүрүгө болгаш албан черлеринин удуртучуларында болганчок-ла оонажып турар. Чижээ, хамараштарынын оларга көдө ажыл-агый үндүрүп болгаш өскө-даа төлөвирлерин шын өскө оонап турар фактылар дугайында киргилөөн билдиришкенин райондарынын саң кылдистерине бар болуп турар. Илдың билдиришкенин кичээнгей-биле көөр болгаш чөгүрү үскөдө харылап бээр чорук райсаң органдарынын харымсалгалыг хүлээлгел болур.

Үндүрүлөр болгаш өскө-даа төлөвирлер талазы-биле дүрүмүн хамдылгаларын болдурубас ажурат. Хамараштыр тыпсыр чингелдерин, төлөвирлерин чартыктыг кылар чорук негедө хомудалдарын кирин турарынын чылдагыны болур. Илдың болганда бажимей ийкек азы аасбиле хомудал бүрүзүн саң органдары атыг-ээлек өскө-биле хүлөп ап, ону чөгүрү үскөдө болгаш шын харымлап бээр ажурат.

Илдың болгаш чамдык райондарынын саң кылдистеринин талазында хамараштардын кирин турар билдиришкенин шиттирлээр турарында улуг четпестер болгаш чартыктыр бар. Сүт-Хал районун саң кылдын (эргелекчиси эш М. Кечил-оол, үндүрүгүчү улуг инспектору эш Х. Базыр-оол) көдө ажыл-агый үндүрүп шын өскө оонаган дугайында хамараштыр эш Ондар Ничинин билдиришкенин 7 ай иштинде шыгашап харылаан. Он ийиң Сарыглар Хунай-оолдун билдиришкенин 4 айта, О. Бадинарын билдиришкенин 2,5 айта кандыг-даа харым чокка чыттырганнар.

Өвүр районун саң кылдын хамараштыр эш М. Шериг-оолдун аңаа көдө ажыл-агый үндүрүп шын өскө оонаган дугайында өлөөк кылдынычы бажын билдиришкенин 50 хонукта саздаткан. Ол мывкаш четпестерин фактылары Барымы-Хемчик болгаш Каз-Хем райсаң кылдистерине бар болуп турар. Ол мывкаш Бай-Тагга райсаң кылдынын бүрүзү-биле шын өскө төлөвирге оонашканын дугайында колхозчу эш И. Дыраштын билдиришкенин кандыг-даа

Харым чокка бир ай ажыг үскө чыттырган

Саң органдарынын чамдык удуртучулары хамараштарынын чөгүрү негеделерин хандырбайн турар. Тес-Хем районунуң Калың аттыг колхозунун кештигер эш И. А. Чамзын-оол болууну өгбүлөзүн бир кештигер күш-хүчүнүн минимуму чедир ажылдаанын дөш хөй түнүгү көдө ажыл-агый үндүрүгө оонашканын дугайында билдиришкенин кирген. Калың аттыг колхозтун баштаар черинин шымылдыгы турарын бөүгөөр алырга, эш Чамзын-оолдун өгбүлөзүндө күш-хүчүнүн минимуму күөсеткөн кижичок болган. Иңчаарга Тес-Хем районун саң кылдынын өргөдөкчиси эш Сыдам-оол хамараштын ол чөгүрү негеделерин харымлап бээринин орунуга, «харын хомудал кирер хуусаа өрткөн» дөш билдиришкенин номчуп көөрдүндө бөдүк ойтгашан.

Кызыл хоорайнын саң кылдын бирги группанын инвалиди эш А. Д. Белозова билдиришкенин алган. Эш Белова болза, оң болуп 1954 чылда олча-ажык үндүрүндө хостаар дугайын дилөөн. «Ленин алабайн турар болганда олча-ажык үндүрүгүчү талазы-биле чингедө алыр өргөн чок» деп харынын ол алган. Шынында бирги группанын инвалиди кижипенсия алабайн турар болза-даа, ону олча-ажык үндүрүгүчү хостаар деп дүргөдө айткан.

Чоннун хомудал-билдиришкенинин хөй санымы-биле кирин турары болза, көдө ажыл-агый үндүрүгүн ооналдажыныч талазы-биле райондарынын саң кылдистеринин ажылында улуг четпестер болгаш чартыктыр барын хөдөчүлөп турар. Илдың Таңдыга 72, Сүт-Халда 27, Каз-Хемде 22 билдиришкенин чүгө көдө ажыл-агый үндүрүгүчү ооналдажыныч четпестерин илердин турар.

Сорулга болза, 1955 чылда саң органдары чоннун негелде-хомудалдарын чөгүрү үскөдө, шын шиттирлээр бээр болур. Көдө ажыл-агый үндүрүгүн болгаш өскө-даа төлөвирлерин ооналдажыныч талазы-биле эрткен чыгы четпестерин болгаш чартыктырларын уузуктар талазы-биле боттуг хөмөгөдөр алыры болур.

В. ЦЫПКИН,
областың саң кылдынын улуг инспектору.

Редакцияга чагаалар

Клуб ажылын экижидер
Кино көөр дөш улус чартык шак бүрүзүгө клубту доолур учуруларан. Үскө минут четпейн чыткан аала олурганнар кулумчу-биле дөш чыгам оок клубка шылашпайн бөрттеринин калдынырын дүжүрүп өгөдөкчөн. Иңчылдаа чаз солун кино көөр дөш кыскач он соксаак доон олургулда турганнар.

Чөдө шакта үскө ажурат кино ам-даа сурап, чүгө мотор дажы даштын төлөкчүлүгү берген. Тагылга-8 шакта «Кино үскө-дир өшөр» дөш үскө кино үндүрү черин бичи үндөдөн залга тарап дыналыган.

Ол хун киномендиктер январь айнын чартынын шалынын алган эвэртер илди алган-биле кинонун үскөй барган чылдагынын мыл болган.

Эрткен чылын оң септелгени кылып турган ажылынын 8—9—10 айларда кылган ажылынын өрткө нарыды 11 муң ажыг рубльди районуну културга кылды үндүрүп бөрбөзүн-биле клубтун чайгы септелген кылымынан.

Клуб ажылын экижидер дугайында Чаз-Хал районунуң културга кылдынын өргөдөкчиси эш Мезяцев кандыг-даа ажык чорутпайн турар.

Н. ЧАЖАП.

Харымсалга чок эмчи
Кызыл районунуң «Совет Тыва» колхозунда мал эмчиси эш В. Буянов болууну хүлээлгенин багай өгүсөдир турар.

Эш Буянов фермаларга барбас, чазарга өки турары чөгөдө арай деп бээр чоруктары бар. Эчки хайгаарлы чок болуп турарында Теректиг-Сайырга малчын нарын шөр малында аңып, хураган аарып турар болгаш харын 3—4 аңып, хураган өлгөн.

С. ДОНЗУМ.

Парламынмаан чагааларнын изи-биле
Сүт-Хал районунуң Киров аттыг колхозу 1954 чылдың дүжүдүн багай ажаагандан бастырып каан дыла хөй тараа хар алаанда киргенин болгаш колхозтун таралынын ийин, үскөчү турарын көдө бижичи редакцияга бижээп, СЭШ-иниң Сүт-Хал райкомунуң редакцияга дынатканы болза, айткан фактылар шын болган, хар алаанда болгаш өскө таралары сайтар талазы-биле хөмөгө азылган.